

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

SECȚIUNEA I

CAUZA SCORDINO CONTRA STATUL ITALIAN (nr. 2)

(Cererea nr. 36815/97)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 iulie 2004

DEFINITIVĂ

La data de 15.10.2004

Această hotărâre devine definitivă în condițiile definite

la art. 44 § 2 al Convenției. Ea poate suferi retușuri de formă

În cauza Scordino contra Statul Italian (Nr. 2),

Curtea europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea I), având camera compusă din:

Dl. C. L. Rozakis, președinte

P. Lorenzen,

G. Bonello,

A. Kovler,

Dna Steiner,

Dl. K. Hajiyeu, judecători

Dna M. Del Tufo, judecător numit ad hoc,

Și Dl. S. Quesada, grefier adjunct de secție,

După ce au deliberat în Camera de consiliu din data de 24 iunie 2004,

Dau prezenta hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o plângere (nr. 36815/97) îndreptată împotriva Republicii Italiene de 4 cetățeni ai acestui Stat, respectiv Dl. M. Giovanni, Elena, Maria și Giuliano Scordino („reclamanți”), care au sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului („Comisia”) la data de 13 iulie 1993, în virtutea vechiului articol 25 din Convenția privind Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Cererea a fost transmisă Curții la data de 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 al Convenției (art. 5 § 2 din Protocolul nr. 11). Ea a fost atribuită primei secțiuni a Curții (art. 52 § 1 din Regulament).
3. Desemnați mai întâi prin inițialele G. S. și celelalte, persoanele respective a consimțit mai apoi la divulgarea identității lor. Ei sunt reprezentați în fața Curții de către Dl. N. Paoletti, avocat din Roma. Guvernul italian („Guvernul”) este reprezentat prin agentul său, I. M. Braguglia și prin co-agentul său, F. Crisafulli.
4. La data de 1 noiembrie 2001, Curtea a modificat compunerea instanței (secțiunilor) (art. 25 § 1 din Regulament). Prezenta cerere a fost atribuită primei secțiuni, astfel remaniată. În plenul acesteia, Camera însărcinată cu examinarea cauzei (art. 27 § 1 din Convenție) a fost constituită în conformitate cu art. 26 § 1 din Regulament. În urma recuzării Dlui V. Zagrebelski, judecătorul ales în numele Italiei, (art. 28), Guvernul a desemnat-o pe Dna M. Del Tuffo pentru a dezbate în calitate de judecător numit ad hoc (art. 27 § 2 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulament).
5. Reclamanții au invocat în special violarea art. 1 din Protocolul nr. 1, pe motivul limitărilor impuse în domeniile obiectului plângerii.
6. Printr-o decizie din 12 decembrie 2002, Camera a declarat plângerea admisă în măsura în care ea se referea la lipsa dreptului la respectarea bunurilor, invocat de către reclamanți, cu referire la un teren al căror proprietari sunt ei (paragrafele 10 - 11 de mai jos). Ea a declarat cererea inadmisibilă pentru celelalte motive.
7. Atât reclamanții, cât și Guvernul, au depus observații scrise pe fondului cauzei (art. 59 § 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

8. În 1992, reclamanții au moștenit de la A. Scordino, terenuri situate în Reggio Calabria, figurând în cadastru la fila 111, parcelele 105, 107, 109 și 662.
9. O parte din parcelele 107 și 109 au fost incluse într-un plan de urbanism de zonă, aprobat de Regiunea Calabria la data de 20 iunie 1979. Aceste terenuri nu fac obiectul prezentei cereri.
10. În conformitate cu decizia asupra admisibilității din 12 decembrie 2002, plângerea se referă la terenul asupra căruia reclamanții sunt și în prezent proprietari și care nu a fost inclus în planul urbanistic de zonă menționat mai sus (denumit de acum încolo „terenul”).
11. Terenul în cauză are o suprafață de 3 685 metri pătrați.

A. Prima interdicție impusă prin actul administrativ

12. La data de 25 martie 1970, municipalitatea din Reggio Calabria a adoptat un plan general de urbanism (*Piano regolatore generale - infra PRG*) și a impus limitări care vizau exproprierea terenului reclamanților.
13. La data de 17 martie 1975, regiunea Calabria a aprobat PRG - ul pentru Reggio Calabria. Acesta afecta viabilitatea terenului reclamanților prin realizarea infrastructurilor școlare și, în consecință, îl lovea printr-o interdicție absolută de a se construi în vederea exproprierii sale.
14. În conformitate cu art. 2 din legea nr. 1187 din 1968, permisiunea de expropriere de mai sus devenea caducă în martie 1980, nici un plan urbanistic de detaliu nefiind aprobat într-un termen de 5 ani.

B. Perioada cuprinsă între 1980 - 1985

15. Cu toate că permisiunea de a expropria a expirat, nu s-a ridicat constrângerea aplicată asupra terenului reclamanților.

16. Într-adevăr, în așteptarea deciziei municipalității din Reggio Calabria în ceea ce privește noua destinație a terenului în litigiu, acesta a fost supus regimului prevăzut la art. 4 din legea nr. 10 din 1977, dispoziție considerată de jurisprudență ca fiind aplicabilă acestui tip de situație (paragrafele 37 - 38 de mai jos).

17. În consecință, terenul reclamanților a fost lovit de limitările la dreptul de a construi decurgând din aplicarea acestor legi.

18. Prin decizia din 16 februarie 1982, Tribunalul administrativ din Calabria (TAR), sesizat printr-un recurs introdus de un terț, a anulat planul urbanistic general.

C. A doua interdicție impusă printr-un act administrativ

19. La data de 6 mai 1985, un plan urbanistic general, cvasi identic cu planul anulat și care reimpunea limitările asupra terenului reclamanților a fost aprobat de Regione.

20. Printr-un act notificat la data de 15 octombrie 1985, A. Scordino a citat municipalitatea din Reggio Calabria în fața TAR, pentru a cere anularea noului PRG, în măsura în care acesta a reiterat limitările care afectau terenul în cauză. În urma decesului lui A. Scordino, în noiembrie 1992, reclamanții i s-au substituit în proces.

Printr-o hotărâre din 16 mai 2001, TAR a declarat recursul inadmisibil, pe motiv că este tardiv.

21. Între timp, în conformitate cu art. 2 din legea nr. 1187 din 1968, permisiunea de a fi expropriat a devenit caducă în mai 1990, nici un plan urbanistic de detaliu nefiind adoptat într-un termen de 5 ani.

De acum încolo, terenul a fost supus limitărilor la dreptul de construire care decurgea din aplicarea art. 4 din legea nr. 10 din 1977.

D. A treia interdicție printr-un act administrativ

22. La data de 4 iunie 1990, președintele Regiunii Calabria a aprobat o variantă a PRG, prin care municipalitatea Reggio Calabria avea, să modifice, la data de 5 ianuarie 1990, destinația terenului, prin afectarea acestuia de construirea unui centru social.

Terenul era lovit de acum înainte de un nou permis de expropriere, însoțit de interdicția de construire.

E. Perioada de după iunie 1995

23. În conformitate cu art. 2 din legea nr. 1187 din 1968, permisiunea de expropriere de mai sus a devenit caducă în iunie 1995.

24. De atunci, terenul a fost supus limitărilor dreptului de a construi care decurgea din aplicarea art. 4 din legea nr. 10 din 1977.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

A. Noțiuni generale în materie de urbanism

25. În termenii art. 42 § § 2 și 3 din Constituția italiană, „proprietatea privată este garantată și recunoscută prin lege, care determină modurile de achiziție și de folosință, ca și limitele, în scopul asigurării funcțiunii sale sociale și de o face accesibilă tuturor. Proprietatea privată poate fi expropriată, în cazurile prevăzute de lege, fără acordarea de despăgubiri, pentru „motive de interes general.

26. Legea referitoare la urbanism (legea nr. 1150 din 1942 cu modificările ulterioare) reglementează dezvoltarea urbanistică a teritoriului.

27. Planul urbanistic general (*piano regolatore generale - infra PRG*) este un act cu durată nedeterminată. Procedura de adoptare a unui PRG începe printr-o decizie a municipalității (*delibera di adozione*), care este urmată de o perioadă de timp pe durata căreia orice decizie asupra autorizării construcțiilor, care se poate lovi de realizarea PRG, este suspendată (Legea nr. 1902 din 1952 cu modificările ulterioare). Aprobarea PRG revine competenței regiunilor (art. 1 din Decretul Prezidențial - DPR - nr. 8 din 1972 și art. 79 - 80 din DPR nr. 616 din 1977), în timp ce înainte, ea se făcea prin Decret al Președintelui Republicii. Odată PRG - ul aprobat, el este publicat în *Gazetta Ufficiale* (buletinul legilor) și este depus la Primărie.

28. Atunci când el reglementează de o manieră precisă organizarea teritoriului, PRG - ul poate fi executat *de plano*; foarte frecvent, PRG - ul are nevoie, pentru aplicarea sa de un act complementar, mai ales de un plan urbanistic de detaliu (*piano particolareggiato*), care are însă o durată determinată. În fapt, odată planul de detaliu adoptat, (plan care echivalează o declarație de utilitate publică), administrația dispune de un termen de rigoare (care nu poate depăși 10 ani, în sensul art. 16 din legea asupra urbanismului) pentru a expropria și în orice caz pentru a fi executat, sub sancțiunea decăderii planului. Atunci când PRG - ul are nevoie de un plan urbanistic de detaliu pentru a putea fi aplicat, revine municipalității adoptarea unuia. Totuși, nici un termen de rigoare nu este prevăzut pentru adoptarea unui plan de detaliu.

B. Impunerea și durata unei interdicții de a construi: principiile fixate de către Curtea constituțională

29. Limitările dreptului de a dispune de proprietate, așa cum este și interdicția de a construi, sunt impuse cu ocazia adoptării unui plan de urbanism. O asemenea interdicție poate viza o expropriere (*vincolo preordinato all'esproprio*), atunci când

terenul în cauză este destinat folosinței publice sau realizării unor construcții sau a unor infrastructuri publice (art. 7, nr. 3 și nr. 4 din legea urbanismului).

30. Legea urbanismului, în textul original, dispunea că limitările dreptului de proprietate al persoanelor particulare, prevăzute printr-un plan urbanistic general, mai ales interdicția de a construi, aveau o durată echivalentă cu cea a planului urbanistic general, spre știință, aveau o durată nedeterminată; în același timp, nu era prevăzută nici un fel de despăgubire pentru proprietari (art. 40).

31. Curtea constituțională a fost sesizată despre problema de a ști dacă o interdicție aducând gravă atingere dreptului de proprietate - de exemplu un permis de expropriere (*vincolo espropriativo*) sau o interdicție de a construi (*vincolo di inedificabilità*) - care putea fi prelungit *sine die* fără nici o formă de despăgubire era compatibilă cu dreptul de proprietate.

32. Prin hotărârile date între 1966 și 1968 (vezi mai ales hotărârile nr. 6 din 1966 și nr. 55 din 29 mai 1968), Curtea constituțională a ajuns la o concluzie negativă, și a declarat legea asupra urbanismului ca fiind neconstituțională, în măsura în care aceasta permitea să se impună, pentru o durată nedeterminată, limitări care aduceau o gravă atingere dreptului de proprietate, de exemplu interdicția de a construi sau permisiunea exproprierii, în absența oricărui fel de despăgubire.

Curtea constituțională a precizat că legea poate limita dreptul de proprietate al persoanelor particulare, cu condiția să nu golească acest drept de substanța sa. În plus, dreptul de a construi trebuie să fie considerat ca fiind o posibilitate inherentă dreptului de proprietate, care nu poate fi limitat decât pentru motive de utilitate publică precise și actuale. În cazul exproprierii, sau a limitărilor pe durată nedeterminată, care aduc atingere chiar substanței dreptului în chestiune, proprietarul trebuie să primească o

compensație financiară. În schimb, nici o despăgubire nu este datorată atunci când o interdicție de a construi este prevăzută pe o durată determinată.

33. În lumina acestor hotărâri ale Curții constituționale, aplicabile în cazul limitărilor grave ale dreptului de proprietate, legiuitorul avea două opțiuni: interdicții pe durată determinată fără despăgubiri, sau interdicții pe durată nedeterminată, cu despăgubirea imediată.

34. Legiuitorul italian a dat curs acestor hotărâri, alegând prima opțiune și adoptând, la data de 19 noiembrie 1968, legea nr. 1187 din 1968, referitoare la modificarea legii urbanismului. În termenii art. 2 § 1 din această lege, cu ocazia adoptării unui plan urbanistic general, autoritățile locale pot impune persoanelor particulare interdicții în vederea exproprierii unui teren, ca și interdicții de a construi. Totuși, aceste limitări devin caduce dacă exproprierea nu a avut loc într-un termen de 5 ani, sau dacă nici un plan urbanistic de execuție, mai ales un plan urbanistic de detaliu nu a fost adoptat într-un termen de 5 ani.

35. Art. 2, mai sus menționat, prevedea de asemenea, în paragraful 2, o prorogare *ex lege*, pentru o perioadă de 5 ani, termenele fixate prin planurile urbanistice aprobate având data intrării sale în vigoare. Legile nr. 756 din 1973, 696 din 1975 și 6 din 1977 au prorogat aceste termene, până la intrarea în vigoare a legii nr. 10 din 1977 (dispoziții în materie de construcții la sol).

36. Prin hotărârea nr. 92 din 12 mai 1982, Curtea constituțională a precizat puterea legii nr. 10 din 1977, afirmând că chiar după intrarea sa în vigoare, dreptul de a construi rămânea ca o posibilitate inherentă a dreptului de proprietate. În ceea ce privește interdicțiile de a construi, Curtea a precizat că acestea se vor supune legii nr. 1187 din 1968, spre știință, durata lor nu poate depăși 5 ani, în lipsa unui plan urbanistic de detaliu.

C. Situația după expirarea unei interdicții de a construi care vizează exproprierea

37. Conform jurisprudenței, în cazul în care interdicția de a construi expiră, în virtutea art. 2 § 1 din legea nr. 1187 din 1968, la sfârșitul termenului de 5 ani, terenurile la care se face referire nu își recuperează automat destinația originală și nu sunt automat rezervate destinației pe care o au, de exemplu, terenurile învecinate. Determinarea noii destinații a unui teren cere un act pozitiv (o aprobare) din partea administrației, și, de asemenea, un plan urbanistic de detaliu.

38. În așteptarea unui asemenea act, terenurile la care se face referire sunt considerate, în conformitate cu jurisprudența, ca fiind supuse regimului prevăzut la art. 4 din legea 10 din 1977, referitoare la terenurile din municipalitățile care nu au adoptat planuri generale de urbanism (jurisprudența Consiliului de Stat, vezi mai ales hotărârile luate în plenul Camerei nr. 7 și 10 din 1984).

Conform art. 4 din această lege, un permis de a construi poate fi acordat pentru un volum foarte redus și numai dacă terenul este situat în afara unui sector urbanizat (sistematizat), doar atunci când sunt întrunite anumite condiții. Dacă terenul este situat în interiorul unui sector urbanizat (sistematizat), orice construcție nouă este interzisă.

D. Inerția administrației

39. După expirarea unei interdicții de a construi, incumbă municipalității de a determina cu rapiditate noua destinație a terenului la care se face referire; totuși nici un termen nu este prevăzut în acest sens.

40. Inerția administrației poate fi atacată de către cei interesați în fața jurisdicțiilor administrative (hotărârea Consiliului de Stat, secțiunea IV, 20.05.96, nr. 664). Aceste jurisdicții administrative pot ordona municipalității să determine noua destinație a imobilelor la care se face referire, fără a putea totuși să se substituie autorităților cărora le revine sarcina să aleagă această destinație. În hotărârea nr. 67 din 1990, care se referă la un caz de expropriere unde era vorba despre inerția administrației, Curtea constituțională a afirmat că recursul care să permită atacarea inerției administrației în fața unui Tribunal administrativ este inoperant și, din această cauză, puțin eficient („*defatigante e non conclusivo con conseguente scarsa efficacia*”).

41. Curtea constituțională a fost sesizată referitor la problema de a ști dacă supunerea unui teren regimului prevăzut la art. 4 din legea nr. 10/1977 este compatibilă cu Constituția, dat fiind faptul că acest regim antrenează o interdicție de a construi *sine die* - din cauza inerției administrației în determinarea unei noi destinații a terenului la care se face referire (mai ales în adoptarea unui plan de urbanism) - și nu este prevăzută nici o despăgubire. În hotărârea nr. 185 din 1993, Curtea constituțională a declarat problema ca fiind inadmisibilă, pentru că se relevă competența exclusivă a legiuitorului de a interveni rapid și într-o manieră potrivită pentru a remedia situația.

E. Reînnoirea unei interdicții de a construi, printr-un act administrativ

42. Printr-o hotărâre din 1989 (nr. 575), Curtea constituțională a indicat că la expirarea termenului de 5 ani prevăzut la art. 2 din legea nr. 1187 din 1968 și cu ocazia elaborării unui nou plan de amenajare teritorială, autoritățile locale pot să reînnoiască interdicția de construire din motive de utilitate publică. Această hotărâre a recunoscut puterea administrației de a reînnoi o interdicție după expirarea ei.

Totuși, puterea administrației de a reînnoi interdicția absolută de a construi nu se poate traduce printr-o interdicție *sine die*, în absența oricărei forme de despăgubire. Într-adevăr, atunci când interdicția de a construi goleşte de orice substanță dreptul de proprietate, din cauza incertitudinii considerabile produsă prin prorogarea sa pentru o durată nedeterminată sau prin reînnoirea sa, proprietarul ar trebui să fie despăgubit (vezi de asemenea hotărârea Curții constituționale nr. 305 din 1996 și hotărârea Consiliului de Stat nr. 159 din 1994).

F. Lipsa despăgubirii

43. Curtea de Casație a indicat că în cazul limitărilor dreptului de proprietate în vederea exproprierii, și în același timp lipsa oricărei despăgubiri, proprietarul pe care îl privește acest caz este titularul unui simplu interes legitim (*interesse legittimo*), adică a unei poziții individuale protejate într-o manieră indirectă și subordonată respectării interesului public, și nu a unui drept deplin și absolut (*diritto soggettivo*) la obținerea unei compensații financiare (vezi hotărârile luate în plenul Camerei Curții de casație nr. 11308 din 28 octombrie 1995, 11257 din 15 octombrie 1992 și 3987 din 10 iunie 1983).

Din acest moment, în fața deciziei autorităților municipale care îi impun o interdicție de a construi, proprietarul poate sesiza jurisdicțiile administrative în scopul de a se face constatarea dacă, în exercitarea puterii sale discreționare, administrația a respectat regulile fixate prin lege și nu a depășit marja de apreciere de care ea dispune în evaluarea echilibrului între interesul public și cel al persoanelor particulare. Totuși, chiar dacă jurisdicțiile administrative anulează interdicția de a construi, nici o compensație financiară nu este datorată atunci când interdicția de a construi a fost

ordonată pentru o durată determinată, mai ales dacă ea este supusă termenului de 5 ani prevăzut la art. 2 din legea nr. 1187 din 1968.

44. În hotărârea sa nr. 179 din 12 - 20 mai 1999, Curtea constituțională, amintind principiile fixate în jurisprudența sa anterioară (vezi hotărârile citate la § 32 și la § 36, ca și hotărârile nr. 82 din 1982, nr. 575 din 1989, nr. 344 din 1995), a declarat incompatibilă cu Constituția absența unei dispoziții legale care să prevadă o formă de despăgubire în cazul în care administrația ar reînnoi un permis de expropriere sau o interdicție de construire, în așa fel încât dreptul de proprietate s-ar afla în situația de a i se aduce o gravă atingere. Limitările dreptului de proprietate erau problematice atunci când o interdicție era impusă sau prorogată *sine die* sau atunci când erau reînnoite sau atunci când ele erau reînnoite de mai multe ori, pentru o perioadă determinată.

Lăsând totuși intactă posibilitatea administrației de a reînnoi interdicțiile de construire, Curtea a afirmat că este necesar ca legiuitorul să intervină și să prevadă o formă de despăgubire, precizând totodată criteriile și modalitățile în care se poate face aceasta.

Curtea constituțională nu a exclus faptul că un judecător sesizat despre o cerere de despăgubire înainte de intervenția legiuitorului, să poată căuta în sistemul juridic criterii care să îi permită acordarea, acolo unde este cazul, a unei despăgubiri.

În sfârșit, ea precizează că obligația de a despăgubi nu se referă decât la perioada de după primii 5 ani de interdicție (perioada de franciză).

G. Lista (repertoriul) dispozițiilor asupra exproprierii

45. Decretul Președintelui Republicii nr. 327 din 2001, modificat succesiv prin decretul legislativ nr. 302 din 2002, și intrat în vigoare la data de 30 iunie 2003, a

codificat dispozițiile existente în materie de exproprieri și principiile elaborate de către jurisprudența în materie.

În termenii art. 39 din Listă (repertoriu), „în așteptarea unei reorganizări în materie, în cazul re-impunerii unei permisiuni de expropriere sau a unei limitări care are, în substanță, un efect expropriator, proprietarul terenului are dreptul la o despăgubire, în raport cu prejudiciul efectiv.” Nici o dispoziție nu prevede modalitățile de obținere și de determinare a acestei despăgubiri.

ÎN DREPT

I. DESPRE EXCEPȚIILE PRELIMINARE ALE GUVERNULUI

A. Despre prima excepție

46. Guvernul ridică o excepție care provine din epuizarea căilor de recurs interne, pe motivul că recursul care vizează anularea planului general de urbanism din 1985 a fost respins de un Tribunal administrativ ca fiind tardiv.

47. Solicitanții cer respingerea excepției.

48. Curtea notează fără nici o greutate că decizia Tribunalului administrativ a fost pronunțată la data de 16 mai 2001, și că Guvernul nu a făcut această mențiune decât după decizia Curții asupra admisibilității cererii.

În orice stare a cauzei, Guvernul a ridicat deja o excepție extrasă din ne-epuizarea, referitoare la recurs, în fața tribunalului administrativ, în stadiul examinării inițiale a admisibilității, și că această excepție a fost deja respinsă. Curtea relevă faptul că Guvernul își întemeiază excepția pe argumente care nu sunt de natură a repune în cauză decizia sa.

49. În consecință, Curtea nu vede motive pentru a se îndepărta de la aceste concluzii.

B. Despre a doua excepție

50. Guvernul susține că, după hotărârea Curții constituționale nr. 179 din 1999, solicitanții aveau posibilitatea de a cere o despăgubire în fața jurisdicțiilor naționale, ceea ce ei nu mai pot face în prezent.

51. Conform Guvernului, acesta pune, în primul rând, o problemă de ne-epuizare a căilor de recurs interne.

52. În al doilea rând, Guvernul susține că acest element trebuie luat în considerare pentru o rezolvare echitabilă, în cazul în care Curtea ar ajunge la concluzia violării art. 1 din Protocolul nr. 1. Conform acestuia, dacă Curtea ar acorda o sumă cu titlul de satisfacție echitabilă, reclamanții ar putea să fie despăgubiți de două ori. În plus, judecătorul național ar fi mai bine plasat pentru a determina despăgubirea, în raport cu Curtea, care nu ar putea, în speță, decât să procedeze la o „evaluare sumară și aproximativă”.

53. Reclamanții se opun tezei Guvernului.

54. Ei fac observația că excepția ridicată de ne-epuizare a căilor de recurs interne este tardivă, dat fiind faptul că Guvernul nu a ridicat-o înainte de decizia de admisibilitate. Apoi, recunoscând că hotărârea nr. 179 din 1999 a Curții constituționale a fixat principiul conform căruia situațiile de genul celei din cazul în speță ar trebui despăgubite, reclamanții fac observația că cererea a fost introdusă cu mult înainte de această hotărâre.

55. În ceea ce privește repercusiunile acestei jurisprudențe din 1999 asupra unei eventuale satisfaceri echitabile, reclamanții susțin că riscul unei duble despăgubiri este inexistent, pentru că jurisdicțiile naționale ar ține cont, cu siguranță, de faptul că Curtea le-a acordat o sumă cu titlul de satisfacere echitabilă.

56. În măsura în care Guvernul ridică o excepție motivată de ne -epuizarea căilor de recurs interne, Curtea amintește că în cadrul art. 35 § 1 din Convenție, un reclamant trebuie să se prevaleze de recursurile în mod normal disponibile și suficiente pentru a-i permite să obțină repararea violărilor pe care le invocă (*Aksoy contra Statului Turc*, hotărâre din 18 decembrie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996 - VI, pag. 2276, § 52). Totuși, dispozițiile art. 35 din Convenție nu prescriu epuizarea decât a recursurilor care se referă în același timp la violările incriminate, disponibile și adecvate. Trebuie să existe un grad suficient de certitudine nu numai în teorie, dar și în practică, fără de care le lipsește efectivitatea și accesibilitatea dorite. (*Akdivar și alții contra Statului Turc*, hotărârea din 16 septembrie 1996, *Culegere* 1996 - IV, § 66). În plus, conform „principiilor de drept internațional general recunoscute”, anumite circumstanțe speciale pot să dispenseze reclamantul de obligația de a epuiza căile de recurs interne care i se oferă (*Selmouni contra Statului Francez* [GC], nr. 25803/94, § 74, CEDO 1999 - V, § 75). În plus, statul este cel care invocă excepția ne-epuizării, deși lui îi aparține sarcina să stabilească existența unui recurs accesibil și suficient (*Akdivar contra...*, citat mai sus, § 68).

57. În speță, Curtea consideră că guvernul acuzat nu a demonstrat că reclamanții dispuneau, începând cu 1999, de un recurs accesibil și eficient pentru a cere o despăgubire pentru limitările impuse pentru terenul lor.

58. Curtea relevă, în această privință, faptul că în hotărârea nr. 179 din 1999, Curtea constituțională a sancționat absența dispoziției legale în dreptul italian, care să prevadă o formă de despăgubire în cazurile în care administrația ar reînnoi un permis de expropriere sau o interdicție de construire, în așa fel încât dreptul de proprietate să sufere o gravă atingere. Curtea constituțională nu a exclus faptul ca un judecător sesizat pentru o cerere de despăgubire înainte de intervenția legiuitorului, să poată

căuta în sistemul juridic criterii care să-i permită să acorde, dacă este cazul, o despăgubire (paragraful 44 de mai sus).

59. În plus, Curtea notează că Lista de dispoziții în materie de exproprieri, în vigoare din iunie 2003, a codificat principiul - afirmat de către Curtea constituțională - că în cazurile cum ar fi cel în speță, proprietarul terenului are dreptul la o despăgubire, în raport cu prejudiciul suferit efectiv. Totuși, Lista nu a prevăzut nici condițiile de obținere și nici modalitățile de plată a unei asemenea despăgubiri, „în așteptarea unei reorganizări în materie” (paragraful 45 de mai sus).

60. Curtea constată că Guvernul nu a produs nici o hotărâre națională care să arate aplicarea acestei jurisprudențe și a Listei (Repertoriului).

61. În aceste condiții, Curtea nu este convinsă de teza Guvernului că, din 1999, există o formă de despăgubire la nivel național.

62. Totuși, chiar și dacă presupunem că există posibilitatea de a cere o despăgubire jurisdicțiilor naționale, Curtea judecă ca fiind improbabil ca reclamantii să primească o dublă despăgubire, dat fiind faptul că jurisdicțiile naționale, în aprecierea faptelor cauzei care le este supusă, ar ține cont, inevitabil, de orice fel de sumă pe care Curtea le-ar fi acordat-o. În orice stadiu al cauzei, ținând cont de durata și de gravitatea ingerinței litigioase, Curtea consideră că ar fi absolut nerezonabil ca să se aștepte ca reclamantii care angajează o procedură națională și îi suportă costurile (*Serghides și Christophoru contra Statului Cipriot* (satisfacție echitabilă), hotărârea din 10 iunie 2003, nr. 44730/98).

63. În concluzie, excepția ridicată de Guvern trebuie respinsă.

II. DESPRE VIOLAREA INVOCATĂ LA ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1

64. Reclamanții invocă faptul că limitările impuse pentru terenul lor pentru o lungă perioadă de timp și în absența unei despăgubiri, aduce atingere dreptului lor la respectarea bunurilor, așa cum este el garantat la art. 1 din Protocolul nr. 1, care este redactat astfel:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale de drept internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl posedă Statele, de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru reglementarea folosirii bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau a altor contribuții sau amenzi.”

A. Despre existența unei ingerințe în dreptul de proprietate al reclamanților

65. Curtea ia notă că părțile sunt de acord asupra afirmației că a avut loc o ingerință în dreptul reclamanților la respectarea bunurilor lor.

66. Rămâne a fi examinat faptul dacă zisa ingerință a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

B. Despre justificarea ingerinței în dreptul de proprietate al reclamanților

1. Regula aplicabilă

67. Curtea amintește că art. 1 din Protocolul nr. 1 conține trei norme distincte (*Iatridis contra Statului Grec*, [GC], nr. 31107/96, § 55, CEDO 1999 - II).

68. Reclamanții invocă faptul că au fost victimele unei grave atingeri aduse respectării bunurilor lor, decurgând din efectul combinat al interdicțiilor de a construi în vederea

exproprierii terenului, care au redus la zero valoarea acestuia și posibilitățile de a dispune de acesta.

69. Guvernul susține că situația litigioasă rezultă din reglementarea utilizării bunurilor.

70. Curtea ia notă că terenul reclamanților a făcut obiectul interdicțiilor de a construi în vederea unei exproprieri. Ori, aceste măsuri nu au antrenat o privare formală de proprietate, în sensul celei de a doua fraze din primul alineat din art. 1 din Protocolul nr. 1, pentru că dreptul de proprietate al reclamanților rămâne, din punct de vedere juridic, intact.

În lipsa unui transfer de proprietate, Curtea trebuie să privească dincolo de aparențe și să analizeze realitatea situației litigioase. În această privință, este important de a cerceta dacă această situație nu ar echivala cu o expropriere de fapt, așa cum pretind persoanele pe care le vizează (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Airey contra Irlanda*, hotărârea din 9 octombrie 1979, seria A, nr. 32, pag. 14, § 25).

71. Curtea relevă faptul că efectele denunțate de către reclamanți decurg toate din diminuarea disponibilității bunului în cauză. Rezultă de aici limitări aduse dreptului de proprietate, și de asemenea consecințele acestora asupra valorii imobilului.

Totuși, cu toate că a pierdut din substanță, dreptul în cauză nu a dispărut. Efectele măsurilor în chestiune nu sunt de natură a le putea asimila cu o privare de proprietate. Curtea ia notă în ceea ce privește acest subiect, că reclamanții nu au pierdut nici accesul la teren, nici stăpânirea acestuia și că în principiu, posibilitatea de a vinde terenul, chiar dacă este mai mică, a existat în continuare.

(hotărârile *Loizidou contra Turcia*, 18 decembrie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii*, 1996 - VI, pag. 2237, § 63 și *Sporrong și Lonroth contra Suedia*, hotărârea din 23 septembrie 1982, seria A, nr. 52, pag. 24 - 25, § 63). În aceste condiții, Curtea

consideră că nu a avut loc o expropriere de fapt, odată ce a doua frază din alineatul 1 nu poate fi aplicat în speță.

72. Curtea este de părere că măsurile litigioase nu rezultă nici din reglementările utilizării bunurilor, în sensul alineatului 2 din art. 1 din Protocolului nr. 1. Într-adevăr, dacă este adevărat că este vorba despre interdicții de a construi care reglementează un teritoriu (*hotărârea Sporrong și Lonroth*, citat mai sus, pag. 25, § 64), nu este mai puțin adevărat că măsurile vizau în același timp exproprierea terenului (paragrafele 13, 19, 22 de mai sus).

73. De aici, Curtea consideră că situația denunțată de către reclamanți rezultă din prima frază din art. 1 din Protocolul nr. 1 (*hotărârile Sporrong și Lonroth*, citate, pag. 25, § 65, *Erkner și Hofauer contra Austria*, 23 aprilie 1987, seria A, nr. 117, pag. 65 - 66, § 74 și *Poiss contra Austria*, 23 aprilie 1987, seria A, nr. 117, pag. 108, § 64, *Elia Srl contra Italia*, nr. 37710/97, CEDO 2001 - X, § 57).

2. Respectarea normei enunțate în prima frază din primul alineat

74. Ca o consecință a ultimei fraze a primului alineat, Curtea trebuie să cerceteze dacă a fost menținut un just echilibru între cerințele de interes general ale comunității, și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului (*hotărârile Sporrong și Lonroth*, citat mai sus, pag. 26, § 69 și *Phocas contra Franța*, 23 aprilie 1996, Culegere 1996 - II, pag. 542, § 53).

a) Teza apărută de reclamanți

75. Reclamanții susțin că situația denunțată nu este conformă cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

76. Ei fac observația că ingerința în dreptul lor la respectarea bunurilor durează de mai mult de 34 de ani, dat fiind faptul că, deja înainte de intrarea în vigoare a planului general de urbanism din 1975 și de prima interdicție impusă de acesta, terenul lor se

afla în pericol datorită măsurilor de protecție, începând cu decizia luată de către municipalitate în 1970.

77. Reclamanții fac observația că după expirarea interdicției de construire impusă prin planul general urbanistic din 1975, terenul a fost supus regimului legii nr. 10 din 1977, ceea ce echivala cu o nouă interdicție de construire, care a durat până la intrarea în vigoare a noului plan general urbanistic; că acesta a lovit terenul printr-o nouă interdicție de a construi în vederea exproprierii acestuia; că în 1990, o nouă interdicție care viza exproprierea a fost impusă și că nici până azi terenul nu a fost expropriat.

78. Reclamanții fac observația că nu s-a ținut cont de principiile fixate de către Curtea constituțională în jurisprudența Consiliului de Stat și a Curții de Casație. În consecință, terenul lor a putut fi supus unei interdicții de construire pe termen nelimitat, fără posibilitatea unei despăgubiri.

79. Reclamanții afirmă că, prin efectul combinat al interdicțiilor de a construi în vederea exproprierii terenului, dreptul lor de proprietate a fost „înghețat” în timpul întregii perioade menționate; ei au pierdut deplina posesiune asupra terenului iar valoarea acestuia a fost redusă la zero.

80. În ceea ce privește posibilitatea de a folosi terenul sub amenințarea loviturilor litigioase, reclamanții invocă faptul că ei nu au putut folosi terenul nici măcar pentru lucrări agricole.

81. În ceea ce privește posibilitatea de a vinde terenul, reclamanții susțin că situația litigioasă a eliminat orice posibilitate concretă de a găsi un cumpărător.

82. Ținând cont de gravitatea atingerii dreptului lor de proprietate, reclamanții susțin că lipsa despăgubirii este incompatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 și că a avut loc o rupere a justului echilibru.

b) Teza apărută de Guvern

83. Guvernul susține că situația denunțată de reclamanți este compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

84. Mai întâi, Guvernul face observația că situația denunțată nu poate fi considerată o privare de proprietate și nu poate fi asimilată cu aceasta. În fapt, greșeala gravă a reclamanților privește interdicția de a construi care dăunează terenului lor, măsură care nu însemna imposibilitatea de a utiliza terenul.

85. Guvernul observă apoi că limitările care afectează terenul în litigiu sunt prevăzute prin lege și răspund interesului public, pentru că este vorba despre construirea unor școli sau centre sociale, sau chiar de a crea parcuri publice.

86. În plus, reclamanții au avut întotdeauna posibilitatea de a vinde terenul, cu toate că exista riscul exproprierii. În fapt, în cazul exproprierii, o despăgubire ar fi fost vărsată de administrație.

87. În sfârșit, Guvernul face observația că reclamanții nu au făcut proba că o utilizare alternativă a terenului ar fi fost imposibilă.

88. Având în vedere toate aceste considerații, Guvernul afirmă că nu a existat o rupere a justului echilibru în speță, pentru că interdicțiile de a construi relevă marja de apreciere lăsată Statului, care este în mod special foarte largă în acest domeniu.

89. În concluzie, Guvernul cere Curții să tragă concluzia că nu a existat o violare a art. 1 din Protocolul nr. 1.

c) Aprecierea Curții

90. Curtea constată că terenul reclamanților a fost supus unei interdicții de a construi, în vederea exproprierii lui, în baza unui plan general de urbanism. După expirarea acestuia, interdicția a fost menținută prin aplicarea regimului prevăzut prin legea nr. 10 din 1977. Ca urmare, două interdicții de a construi, în vederea exproprierii au fost succesiv impuse prin planul general de urbanism. După expirarea ultimei interdicții,

terenul a fost din nou supus unor limitări ale dreptului de a construi, prevăzute prin legea nr. 10 din 1977 (paragrafele 12 - 24 de mai sus).

91. Rezultă de aici că ingerința litigioasă durează de 29 de ani, dacă se ia ca punct de plecare aprobarea planului urbanistic general pentru regiune, din 1975 (paragraful 13 de mai sus) și de 34 de ani, dacă se ia ca punct de plecare decizia municipalității, în vederea adoptării planului urbanistic general (paragraful 12 de mai sus).

92. Curtea consideră ca fiind natural ca, într-un domeniu atât de complex și dificil, cum este amenajarea teritoriului, Statele contractante să se bucure de o largă marjă de apreciere pentru a-și putea duce politica urbanistică (hotărârea *Sporrong și Lonnroth*, citată mai sus, pag. 26, § 69).

Ea ține să precizeze faptul că ingerința în dreptul reclamanților la respectarea bunurilor lor, răspundea exigențelor interesului general. Ea nu trebuie să renunțe din cauza aceasta la puterea ei de control.

93. Îi aparține sarcina de a verifica dacă echilibrul dorit a fost păstrat de o manieră compatibilă cu dreptul reclamanților la respectarea bunurilor lor, în sensul primei fraze din articolul 1 din Protocolul nr. 1.

94. Curtea consideră că în timpul acestei perioade la care se face referire, reclamanții au rămas într-o incertitudine totală în ceea ce privește soarta proprietății lor: la început, pentru că terenul făcea obiectul unei interdicții impuse printr-un plan general de urbanism, în vederea exproprierii, și el ar fi putut fi expropriat cu condiția ca un plan urbanistic de detaliu să fie adoptat, ceea ce nu a fost cazul (paragraful 14 de mai sus); după 1980, terenul putea, în orice moment să fie din nou lovit de o altă interdicție în vederea exproprierii sale, ceea ce s-a produs 5 ani mai târziu, în mai 1985, prin aprobarea unui nou plan urbanistic (paragraful 19 de mai sus) și apoi, încă odată în 1990, printr-o decizie care modifica planul general de urbanism (paragraful

22 de mai sus). În prezent, terenul poate fi, în orice moment, în pericol să fie lovit de o nouă interdicție în vederea exproprierii sale (paragraful 24 de mai sus).

95. Curtea ia notă că dreptul intern nu permitea să fie remediată incertitudinea care apăsă pe cei interesați între 1980 și 1985, și din nou, începând cu anul 1995 (paragrafele 16 - 17, 24, 39 - 40 de mai sus).

96. Ea consideră, în plus, că existența, în timpul perioadelor la care se face referire, a interdicțiilor de construire, a împiedicat dreptul de folosință deplină a proprietății reclamanților și a accentuat repercusiunile păgubitoare asupra situației acestora, micșorând considerabil, șansele de vânzare a terenului. Curtea ia notă că Guvernul s-a mărginit să conteste alegația reclamanților precum că terenul nu putea fi exploatat altfel, fără ca totuși să furnizeze indicația unui mod de folosință alternativ posibil al acestuia.

97. În sfârșit, ea constată că reclamanții nu au primit nici un fel de despăgubire.

98. Circumstanțele cauzei, mai ales incertitudinea și inexistența oricărei posibilități interne de recurs, efectiv susceptibil de a remedia situația în litigiu, combinate cu împiedicarea dreptului de proprietate și absența despăgubirilor, au determinat Curtea să considere că reclamanții au avut de suportat o sarcină specială și exorbitantă, care a rupt justul echilibru trebuind să se împartă, pe de o parte între interesele generale și, pe de altă parte, salvarea dreptului la respectarea bunurilor (hotărârea *Sporrong și Lönnroth*, menționată mai sus, paragrafele 28, 73 - 74; *Erkner și Hofauer*, menționată, paragrafele 66 - 67, 78 - 79; *Elia*, menționat, § 83).

99. În concluzie, a existat o violare a art. 1 din Protocolul nr. 1.

III. DESPRE APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

100. În termenii art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea decide că a existat o violare a Convenției sau a Protocoalelor sale, și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite decât ștergerea imperfectă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Dauna materială

a) Argumentele reclamanților

101. Reclamanții solicită, cu titlul de daună materială o sumă forfetară care să poată repara privarea de dreptul deplin asupra terenului, pe o perioadă de mai mult de 30 de ani, și imposibilitatea de a obține un beneficiu exploatând acest teren.

102. Reclamanții se referă la hotărârea *Loizidou* (*Loizidou contra Turcia*, art. 50, *Culegere* 1998 - IV și fac afirmația că satisfacerea echitabilă trebuie să repara prejudiciul suportat. În absența altor elemente, prejudiciul care decurge din privarea de dreptul deplin asupra terenului, este conceput ca un fel de rentă, care ar trebui să corespundă unei valori de 4 % din valoarea terenului, acordate anual, plus dobânda și indicele de inflație.

103. Pentru a evalua pretențiile lor, reclamanții au recurs la un expert, care a depus raportul său în martie 2003.

104. Conform acestuia, terenul reclamanților nu mai avea valoare de piață și nu oferea alte utilizări alternative.

105. Expertul a determinat valoarea în bani a terenului în 1970, moment care, conform reclamanților, coincide cu debutul perioadei care este luată în considerare (paragraful 12 de mai sus); el a mai determinat, de asemenea, valoarea în bani a terenului, în 1975, an în care a fost aprobat planul general de urbanism, care impunea primul permis de expropriere (paragraful 13 de mai sus).

106. Pentru a lucra astfel, expertul a utilizat metoda comparativă, care se bazează pe compararea terenului, cu terenurile învecinate care au fost construite. Expertul s-a bazat pe expertizele judiciare care se refereau la aceste terenuri, pe actele de vânzare și pe buletinul regional care indică despăgubirile acordate în cazul exproprierii.

107. Valoarea terenului în litigiu, în 1970, era de 52.189 €.

108. Valoarea terenului în litigiu, în 1975, era de 87.602 €.

109. Odată valoarea terenului determinată, expertul a calculat renta, conform criteriilor indicate mai sus (paragraful 102). Această valoare totală se ridică la 1.130.521,80 €, pentru terenul în cauză.

110. În plus, pentru terenul care face obiectul cererii, expertiza a luat în considerare prejudiciul suferit de reclamanti în raport cu alte terenuri, care au fost supuse unor permise de expropriere (paragraful 10 de mai sus). Acest prejudiciu se ridică la 4.235.848,26 €.

b) Argumentele Guvernului

111. Guvernul susține că expertiza depusă de reclamanti nu poate fi considerată ca fiind un document obiectiv, pentru că ea a fost realizată la cererea acestora.

112. Conform Guvernului, expertiza nu este motivată într-o manieră adecvată, în măsura în care expertul nu a precizat motivele pentru care terenul nu ar fi vandabil și ar fi neutilizabil în alt fel.

113. Guvernul observă apoi că sumele reclamate sunt excesive, și nu sunt într-un raport direct cu violarea invocată și nu se bazează pe un raționament convingător.

Conform Guvernului, suma acordată cu acest titlu nu ar trebui în nici un caz să depășească valoarea de piață (de vânzare) a terenului, altfel persoanele interesate ar avea un beneficiu din violarea constatată.

c) Aprecierea Curții

114. Curtea amintește, de la început, că obiectul contenciosului se află delimitat prin decizia asupra admisibilității, atât pentru examinarea sa pe fond, cât și, *a fortiori*, pentru ceea ce înseamnă o satisfacere echitabilă (*mutatis mutandi*, *Rieme contra Suedia*, hotărârea din 22 aprilie 1992, seria A, nr. 226 - B, § 51).

115. Curtea nu poate, în consecință, să ia în considerare decât pretențiile referitoare la terenul pentru care ea constată violarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (paragrafele 6, 10, 99 de mai sus).

116. Curtea amintește că o hotărâre care constată o violare, antrenează pentru Statul pârât obligația juridică de a pronunța un termen de violare și de a șterge consecințele acestuia, în așa fel încât să restabilească situația anterioară acesteia, pe cât posibil (*Iatridis contra Grecia* (satisfacție echitabilă) [GC], nr. 31107/96, § 32, CEDO 2000 - XI). Dacă natura violării permite o *restitutio in integrum*, incumbă Statului acuzat să o realizeze, Curtea neavând nici competența, nici posibilitatea practică de a îndeplini acest lucru ea însăși. Dacă, în schimb, dreptul național nu permite sau nu permite decât într-un mod imperfect să se șteargă consecințele violării, art. 41 abilitază Curtea să acorde, dacă este cazul, părții vătămate, satisfacția care i se pare potrivită (*Brumărescu contra Statului Român* (satisfacere echitabilă) [GC], nr. 28342/95, § 20, CEDO 2000-I).

117. Curtea afirmă că ingerința litigioasă răspundea exigențelor de interes general (paragraful 92 de mai sus), ceea ce înseamnă că nici un act ilegal sau arbitrar nu a fost constatat.

118. În ceea ce privește despăgubirea care trebuie fixată, în speță, aceasta nu trebuie să reflecte ideea unei ștergeri totale a consecințelor ingerinței litigioase

(*Papamichalopoulos și alții contra Grecia* (art. 50) din 31 octombrie 1995, seria A, nr. 330-B, pag 59, §§ 36 și 39; *Ex regele Greciei*, citat mai sus, § 78), în lipsa constatării unei ilegalități (paragraful 98 de mai sus). Curtea consideră, în plus, că reclamanții nu se află într-o situație similară cu afacerea Loizidou (citată mai sus), pentru că ei nu au suferit nici un moment o pierdere totală a posesiei terenului lor și au avut acces liber la acesta (paragraful 71 de mai sus).

119. Curtea consideră apoi că circumstanțele cauzei nu se pretează la o evaluare precisă a daunei materiale. Tipul de prejudiciu despre care este vorba prezintă un caracter intrinsec aleatoriu, ceea ce face imposibil un calcul precis al sumelor necesare reparării (*Lallement contra Franța*, nr. 46044/99, § 16; *Sporrong și Lonnroth contra Suedia* (art. 50), hotărârea din 18 decembrie 1984, seria A, nr. 88, § 32).

120. În viziunea Curții, este cazul acordării unei sume care să țină cont de indisponibilitatea terenului începând cu anul 1975, spre știință din momentul aprobării planului urbanistic general, care a afectat terenul reclamanților printr-un permis de expropriere (paragraful 13 de mai sus).

121. Curtea consideră apoi că punctul de plecare al raționamentului trebuie să fie valoarea probabilă a terenului de la acea epocă, și îndepărtează pretențiile reclamanților în măsura în care acestea se bazează pe valoarea actuală sau actualizată a terenului.

122. Pentru a aprecia valoarea terenului din 1975, Curtea trebuie să ia în considerare faptul că constatarea violării art. 1 din Protocolul nr. 1 nu se referă la permisul de expropriere și la interdicțiile de construire propriu-zise (paragrafele 91 și 92 de mai sus).

În plus, Curtea nu pierde din vedere concluziile expertizei depuse de reclamantii (paragraful 108 de mai sus), ale cărui elemente nu au fost contestate de Guvern, în privința aprecierii terenului (paragrafele 110 - 112 de mai sus).

123. Odată determinată valoarea terenului din 1975, Curtea consideră că, în lipsa altor elemente, este cazul de a considera că prejudiciul care decurge din indisponibilitatea terenului pe timpul perioadei luate în considerare, poate fi compensat prin vărsarea unei sume care să corespundă unei despăgubiri legale pe timpul întregii perioade, aplicată la contra-valoarea terenului determinată astfel.

124. În lumina acestor considerente, și hotărând cu echitate, așa cum este specificat la art. 41 al Convenției, Curtea acordă suma de 160.000 €.

B. Dauna morală

125. Cu titlul de prejudiciu moral, reclamantii cer o despăgubire de 60.000 €, și doresc să fie despăgubiți pentru starea de incertitudine în care administrația i-a ținut din anul 1970.

126. Guvernul are încredere în înțelepciunea Curții, subliniind în același timp, că suma este excesivă, și își exprimă dubiile în ceea ce privește gravitatea violării, ținând cont de faptul că aici este vorba despre o atingere a dreptului de respectare a bunurilor.

127. Ținând cont de circumstanțele cauzei, Curtea consideră că violarea Convenției a adus reclamantilor un chin moral, rezultat din incertitudinea situației litigioase.

128. Curtea alocă fiecărui reclamant, suma de 500 € pentru acest motiv, sau 2000 € per total.

C. Costuri și cheltuieli

129. Reclamanții prezintă un proiect de notă de onorariu, redactată pe baza unui barem național și solicită rambursarea sumei de 23.700.000 € plus 2.474,84 € pentru cheltuieli.

În plus, reclamanții cer rambursarea cheltuielilor de expertiză, la concurența sumei de 4.899,37 €.

130. Conform Guvernului, nu este cazul rambursării cheltuielilor de expertizare. În ceea ce privește cheltuielile și onorariul avocatului, Guvernul amintește că acestea pot fi rambursate numai dacă sunt necesare și probate.

131. Curtea nu se îndoiește de necesitatea costurilor reclamate, nici de faptul că ele au fost efectiv angajate cu acest titlu. Ea le găsește totuși sumele revendicate ca fiind excesive. Curtea consideră din acest moment că nu este cazul să se ramburseze aceste cheltuieli decât în parte.

Ținând cont de circumstanțele cauzei, și hotărând cu echitate, așa cum menționează art. 41 din Convenție, Curtea judecă ca fiind rezonabil să aloce reclamanților suma de 4.000 €.

D. Interesele moratorii

132. Curtea consideră ca fiind potrivit să bazeze suma intereselor moratorii pe plafonul dobânzii facilității de plafon maxim a Băncii centrale europene, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Respinge* excepțiile preliminare ale Guvernului;
2. *Consideră* că a existat violarea art. 1 din Protocolul nr. 1;
3. *Hotărăște*:

a) Că Statul pârât trebuie să verse reclamanților, în termen de 3 luni începând de la data în care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, sumele următoare:

- i. 160.000 € (o sută șaiszeci de mii de euro) pentru daune materiale;
- ii. 2.000 € (două mii de euro) pentru daune morale;
- iii. 4.000 € (patru mii de euro) pentru costuri și cheltuieli;
- iv. Orice sumă care este datorată cu titlul de impozit pentru sumele menționate mai sus;

b) Ca începând de la expirarea termenului precizat și până la vărsare, aceste sume vor fi majorate cu o dobândă simplă având valoarea facilității prețului marginal al Băncii centrale europene aplicabile pe timpul acestei perioade, mărită cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de satisfacere echitabilă pentru tot ceea ce este cerut în plus.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 15 iulie 2004, în aplicarea art. 77 §§ 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada Christos Rozakis

Grefier adjunt de Președinte

HOTĂRÂREA SCORDINO CONTRA STATUL ITALIAN (Nr. 2)

HOTĂRÂREA SCORDINO CONTRA STATUL ITALIAN (Nr. 2)

~~**~~

Subsemnata BEATRICE NITA - ERDELY certific exactitatea acestei traduceri cu
textul înscrisului prezentat mie, din limba franceză în limba română.
TRADUCĂTOR, autorizația nr. 9308/2003.